

УДК 378.141.31

**Н.О. Паляничка, к.т.н., доцент, В.О. Верхоланцева, к.т.н., доцент**  
Таврійський державний агротехнологічний університет  
імені Дмитра Моторного

## **ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КУРТОРА ПЕРШОГО КУРСУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*Анотація.* В статті розглядається питання особливості організації виховної роботи куратора першого курсу закладу вищої освіти.

*Ключові слова:* куратор, здобувач вищої освіти, виховна робота, адаптація, освітній процес.

**Постановка проблеми.** На сьогоднішній день в системі вищої освіти України відбуваються важливі зміни, згідно з якими перед закладами вищої освіти стоїть головна задача не тільки якісно підготувати професійних фахівців, а і створити всі умови для особистісного зростання молоді, збагачення їх духовного світу та формування найкращих людських якостей. Для цього увага науково-педагогічних працівників ЗВО повинна бути спрямована на те, щоб підготувати високопрофесійного фахівця з високим рівнем моральної, етичної та професійної культури, який може вільно орієнтуватися в сучасному швидкоплинному світі, здатний до саморозвитку та самонавчання та вміє застосовувати свої знання у практичній діяльності. Це стає можливим при правильній організації виховної роботи. Значною мірою ефективність виховної роботи залежить від куратора академічної групи, оскільки від його професійних, особистісних та організаторських здібностей залежить те, які якості він зможе виховати у студента [1]. Особливо важливою та складною є робота куратора першого курсу, оскільки від нього залежить, як швидко ще недавній школяр зможе адаптуватися у новому статусі – студента, зіштовхнувшись з новими умовами та особливостями навчання у закладі вищої освіти. Оскільки, як відомо, що саме на першому курсі навчання у студентів формується відношення до навчання, подальшої професії, визначаються життєві принципи, продовжує тривати процес становлення самооцінки, взаємовідносин та самореалізації [2]. Тому, правильність організації виховної роботи куратором групи є дуже важливою.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Вивченням питання ефективної організації виховної роботи куратора студентів-першокурсників займалася велика кількість авторів, серед яких праці С.Л. Рубінштейна, Л.І. Станіславчика, К.О. Абульханової-Славської, Л. С. Виготського, Б.Г. Ананьєва, Т.В. Щелкова, В.В. Лагерев, А.А. Янушкевича, І. Соколової, С. Гурі, Л. Литвинової та ін [3]. В роботах А.В. Царевої та А.М. Глушенкова зазначається, що куратор академічної групи виконує такі функції навчально-виховної роботи, як формування дружнього студентського колективу,

створення здорового морально-психологічного клімату в групі, залучення здобувачів вищої освіти у всі напрямки позааудиторної роботи, сприяння підвищенню академічної мобільності студентів, реалізація культурно-освітньої, соціально орієнтованої та оздоровчої програми [4].

Вчені В.Д. Венцель, Е.О. Каргаполова та Е.О. Янчий вказують, що організація виховної роботи кураторів перших курсів визначається наступними напрямками: адаптація студентів-першокурсників, сприяння розвитку особистості здобувачів вищої освіти, формування їх моральних, культурних цінностей та здорового способу життя, національно-патріотичне виховання, творчий розвиток, духовно-моральне та естетичне виховання, профілактика правопорушень, підвищення якості навчання [5].

В своїх роботах І.А. Остапенко визначає, що першокурсники мають бути задіяні у поза аудиторній роботі, науковій роботі, спортивній діяльності, при цьому куратор повинен організовувати екскурсії, виховні лекції, поїздки, забезпечувати участь здобувачів вищої освіти у роботі органів студентського самоврядування та волонтерської діяльності, а також активне занурення у навчання з перших днів початку освітнього процесу [5,6].

**Формулювання цілей статті (постановка завдання).** Метою статті є розгляд питання особливості організації виховної роботи куратора першого курсу закладу вищої освіти.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Європейська інтеграція України, швидкий темп розвитку технологій, ріст конкуренції на сучасному ринку праці та вимог до фахівців ставлять перед закладами вищої освіти завдання підготувати висококваліфікованого фахівця з високими моральними, духовними та культурними принципами, здатного швидко орієнтуватися в сучасному соціально-економічному світі. Тому, дуже важливу роль у підготовці такого фахівця відіграє правильна організація виховної роботи кураторами академічних груп [1,7]. Куратор у закладі вищої освіти – це викладач, який займається виховною роботою зі студентами, та є наставником, духовним посередником між суспільством, професією та студентами в процесі засвоєння ними загальної та професійної культури [8,9]. Робота куратора спрямована на створення перш за все дружнього та майже сімейного мікроклімату в академічній групі, прищеплення духовних, моральних, культурних та патріотичних принципів, залучення до позааудиторної діяльності, створення умов для розвитку кожної особистості, мотивування на навчання, захист прав та інтересів студентів. При цьому організація роботи куратора першого курсу значно відрізняється від роботи інших кураторів. Оскільки, його першочерговою задачею є налагодження контакту з кожним студентом та допомога в процесі адаптації до нових умов навчання [2].

Заклади вищої освіти є своєрідним мостом між дитинством та дорослим життям, по якому молоді люди можуть без безповоротних та негативних наслідків перейти від не самостійного життя до самостійного. А їх провідником у таке життя є саме куратор академічної групи, який завжди знаходиться у тісному взаємозв'язку зі студентами. Оскільки, привчені до

щоденної батьківської опіки першокурсники інколи навіть не можуть приймати елементарного рішення. У них також не достатньо сформовані на даний час навички самонавчання та самовиховання. В результаті зіштовхнувшись з першими труднощами навчання студенти можуть втратити віру в себе на інтерес до отримання професії.

Щоб такого не трапилося куратор академічної групи, повинен зі всією відповідальністю підійти до складання плану проведення виховної роботи, який повинен включати в себе наступні пункти:

1. Робота по адаптації студентів до навчання в закладі вищої освіти.
2. Допомога у отриманні знань за обраною спеціальністю.
3. Підготовка до подальшої професійної діяльності.

Задля реалізації даних пунктів плану виховної роботи, куратори мають здійснити проведення наступних заходів:

– ознайомлення першокурсників з особливостями навчально-виховного процесу в навчальному закладі, кодексом честі закладу вищої освіти, розкладом занять, територіальним розміщенням корпусів, аудиторій та підрозділів, тощо;

– проведення анкетування з метою ознайомлення з групою та особистісними захопленнями та навичками здобувачів вищої освіти;

– ознайомлення з умовами проживання першокурсників, які проживають в гуртожитку;

– виявлення та підбір активу групи;

– ознайомлення з умовами нарахування стипендії;

– створення в групі атмосфери доброзичливості, товаришування та взаємодопомоги;

– знайомство з керівництвом закладу вищої освіти та видатними людьми професії, за якою навчаються студенти;

– організація зустрічей групи з психологом, у разі необхідності;

– ознайомлення здобувачів вищої освіти з інформацією щодо діючих у закладі вищої освіти гуртків, секцій, клубів;

– ознайомлення та залучення студентів до позааудиторної роботи;

– розвиток у першокурсників організаторських умінь та навиків;

– організація зустрічей з представниками студентського самоврядування факультету та університету та залучення студентів групи до роботи в органах управління ЗВО;

– надання допомоги в організації самовиховання;

– залучення до наукової роботи;

– створення умов для творчого розвитку першокурсників;

– допомога у вирішенні складних питань та ситуацій;

– формування та підтримка здорового способу життя.

Для реалізації всіх цих заходів, зустрічі один раз на тиждень на кураторських годинах, як на інших курсах, зовсім не достатньо. Тому, куратори перших курсів мають планувати свій час таким чином, щоб зустрічатися зі своєю групою щоденно, доки вони повністю не адаптуються до

навчання.

**АНКЕТА**  
студента 1-го курсу  
ТАВРІЙСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРОТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ  
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

\_\_\_\_\_ (прізвище, ім'я, по батькові)  
Дата та рік народження \_\_\_\_\_ моб. телефон \_\_\_\_\_  
Спеціальність \_\_\_\_\_ група \_\_\_\_\_  
Адреса проживання в м. Мелітополь \_\_\_\_\_  
Прізвище, ім'я, по батькові батьків, їх телефони \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
Адреса проживання батьків \_\_\_\_\_  
Місце роботи батьків \_\_\_\_\_  
Закінчив навчальний заклад до університету (назва, місце розташування) \_\_\_\_\_  
Середній бал аттестату, диплому (якщо є медаль або диплом з відзнакою – вказати) \_\_\_\_\_  
Соціальні пільги (якщо є) \_\_\_\_\_  
Місце роботи до університету, стаж роботи \_\_\_\_\_

Дайте, будь ласка, відповіді на поставлені запитання:

1. Як Ви підготовлені до актуальних вимог сучасного життя:

а) вільно володію сучасною комп'ютерною технікою \_\_\_\_\_  
б) вільно володію іноземною мовою \_\_\_\_\_  
в) інше \_\_\_\_\_

2. Світ Ваших захоплень, підкреслити:

закінчив музичну школу, \_\_\_\_\_ граю на музичному інструменті \_\_\_\_\_  
маю вокальні здібності \_\_\_\_\_ співав(ла) на сцені \_\_\_\_\_  
виступав(ла) на сцені у театральному жанрі \_\_\_\_\_ декламував(ла) вірші зі сцени \_\_\_\_\_  
читав(ла) гумористичні твори \_\_\_\_\_ закінчив(ла) художню школу або студію \_\_\_\_\_  
маю хист до малювання \_\_\_\_\_ пишу вірші \_\_\_\_\_  
маю інші літературні або журналістські здібності \_\_\_\_\_ танцюю \_\_\_\_\_  
грав(ла) у команді КВН \_\_\_\_\_ брав(ла) участь у творчих конкурсах \_\_\_\_\_  
є лауреатом творчих конкурсів \_\_\_\_\_  
інше \_\_\_\_\_

3. Які Ви маєте успіхи у спорті:

а) займаюсь регулярно хоч б одним видом спорту \_\_\_\_\_  
б) брав(ла) участь у спортивних змаганнях \_\_\_\_\_  
в) маю спортивну кваліфікацію \_\_\_\_\_  
г) входив(ла) до складу збірної \_\_\_\_\_

4. Ваша участь у громадській роботі до університету:

а) виконував(ла) обов'язки \_\_\_\_\_  
б) виконував(ла) постійні громадські доручення \_\_\_\_\_  
в) вважаю, що маю лідерські якості \_\_\_\_\_  
г) вважаю себе добрим організатором заходів \_\_\_\_\_

5. Інші відомості про Вас та Ваші уподобання, захоплення, життєві досягнення до вступу до ТДАТУ \_\_\_\_\_

Організовуючи виховну роботу зі студентами куратор групи повинен враховувати також стрімкий розвиток технологій, потреби сучасної молоді, зміни, які висуваються до фахівця на ринку праці щодо їх компетентності, навичок, культурних та моральних принципів, комунікабельності та самонавчання. Окрім цього, куратор має побудувати взаємовідносини зі студентами-першокурсниками таким чином, щоб власним прикладом мотивувати здобувачів вищої освіти активно розвиватися, отримувати знання з обраної професії, щоб стати висококваліфікованим фахівцем затребуваним на сучасному ринку праці.

**Висновки.** Отже, правильна організація виховної роботи кураторами академічних груп відіграє дуже важливу роль у підготовці затребуваного на сучасному ринку праці фахівця. Оскільки, вона направлена на те, щоб виховати у студентів моральні, етичні і культурні якості, здатність до саморозвитку, самонавчання та реалізації своїх знань на практиці. Слід все ж зазначити, що організація роботи куратора першого курсу суттєво відрізняється від роботи кураторів других курсів, оскільки, йому доводиться працювати з тільки но закінчившими школу молодими людьми. Робота куратора на першому курсі спрямована, перш за все, на пришвидшення процесу адаптації студентів у закладі вищої освіти та створення сприятливого

мікроклімату в групі, потім, на сприяння розвитку їх творчого потенціалу, допомогу в отриманні якісних знань та підготовку до подальшої професійної діяльності.

### **Список використаних джерел.**

1. Болтянський О.В., Болтянська Н.І. Удосконалення виховної роботи куратора у закладах вищої освіти. Удосконалення освітньо-виховного процесу в вищому навчальному закладі: збірник науково-методичних праць ТДАТУ. 2020. Вип. 23. С. 144-151.

2. Верхоланцева В.О., Мілаєва І.І. Особливості адаптації студентів-першокурсників у вищому навчальному закладі. Удосконалення освітньо-виховного процесу в вищому навчальному закладі: збірник науково-методичних праць ТДАТУ. 2019. Вип. 22. С. 75-79.

3. Діколь-Кобріна О.А. Роль куратора в психологічному супроводі адаптації студентів-першокурсників. "Наука і освіта", №11-12, 2015. С. 45-50.

4. Глушенков А.М., Царева А.В. Куратор студенческой группы как субъект управления системой воспитательной работы вуза. Academia. Педагогический журнал Подмосковья. 2016. № 4 (10). С. 9-15.

5. Венцель В.Д., Янчий С.В., Каргаполова Е.О. Из опыта работы куратора по адаптации студентов в техническом вузе. Азимут научных исследований: педагогика и психология. 2018. Т. 7. № 1 (22). С. 239-242.

6. Волкова В. Роль куратора у соціально-психологічній адаптації студентів-першокурсників. Педагогіка і психологія професійної освіти, 2014, № 2. С. 162–168.

7. Ялпачик В.Ф., Паляничка Н.О., Верхоланцева В.О. Аналіз впровадження акмеологічних технологій при підготовці фахівців спеціальності «Галузеве машинобудування». Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць ТДАТУ. 2020. Вип. 23. С. 539 -543.

8. Паляничка Н.О., Верхоланцева В.О., Ковальов О.О. Використання активних та інтерактивних методів навчання при викладанні дисципліни «Технологічне обладнання переробних і харчових виробництв». Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць ТДАТУ. 2020. Вип. 23. С. 578-582.

9. Самойчук К.О., Ковальов О.О., Паляничка Н.О. Особливості трудового і професійного виховання студентів закладів вищої освіти. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць ТДАТУ. 2020. Вип. 23. С. 382 -392.

### **Palianychka N.O., Verkholtantseva V.O. Features of the work of the first course of the first course of the institution of higher education**

*Summary. The article considers the peculiarities of the organization of educational work of the curator of the first year of higher education institution.*

*Key words: curator, applicant for higher education, educational work, adaptation, educational process.*